

Asistență juridică

Italia

Conținut furnizat de

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Care sunt costurile unui proces și cine ar trebui să le suporte în mod normal?

(Surse legislative) - Normele care reglementează categoriile și procedurile privind cheltuielile de judecată aferente procedurilor judiciare, inclusiv cheltuielile aferente asistenței judiciare, sunt prevăzute în mod cuprinzător în Decretul prezidențial nr. 115 din 30 mai 2002 (Monitorul Oficial nr. 139/2002), astfel cum a fost modificat ultima dată prin Decretul legislativ nr. 24 din 7 martie 2019 (Monitorul Oficial nr. 72 din 26 martie 2019 pentru extinderea asistenței judiciare la persoanele căutate care fac obiectul procedurilor pentru executarea unui mandat european de arestare), care conține textul consolidat privind cheltuielile de judecată (articolele 74-145, în special dispozițiile comune ale articolelor 7489, dispozițiile speciale privind asistența judiciară în cadrul procedurilor civile, administrative, de audit și fiscale, articolele 119-145).

Legea nr. 794 din 13 iunie 1942, cu modificările ulterioare, reglementează onorariile avocaților pentru gestionarea procedurilor civile, comerciale, administrative și fiscale; onorariile pentru serviciile juridice individuale sunt achitate pe baza tarifului aprobat prin Ordinul ministerial nr. 585 din 1994.

(Cheltuieli de judecată) – Cheltuielile, înțelese în sens larg, aferente procedurilor civile și comerciale includ atât cheltuielile aferente procedurilor judiciare, cât și cheltuielile și onorariile aferente reprezentării juridice. Cheltuielile de judecată sunt compuse dintr-o plată standard pentru înscrierea în registrul de evidență a cauzelor și din alte cheltuieli care pot apărea (precum avize ale specialiștilor și taxe pentru copierea documentelor).

Plata standard a cheltuielilor menționată în Textul consolidat nr. 115 din 2002 este exigibilă pentru fiecare stadiu al procedurii, inclusiv în cazul procedurii de faliment și al procedurii necontencioase, cu excepția cazurilor scutite în mod expres prin lege.

Plata cheltuielilor nu este necesară, în special, în cadrul procedurilor privind familia și starea civilă a unei persoane, astfel cum se prevede în Cartea a IV-a din Codul de procedură civilă (de exemplu, în cauzele privind separarea legală, dispozițiile referitoare la minori; relațiile de proprietate între soți; recunoașterea statutului de refugiat), în cadrul procedurilor preventive (de exemplu, sechestrul pentru asigurarea achitării datoriilor); în cadrul procedurilor legate de cartea funciară, în cadrul procedurilor pentru executarea predării și eliberării, în cadrul procedurilor privind pensiile alimentare pentru întreținerea copiilor, în cadrul tuturor procedurilor privind copiii (de exemplu, în cadrul procedurilor privind răspunderea părintească) și în cadrul normelor privind competența și jurisdicția.

Motivele oricărei scutiri trebuie să fie declarate în mod corespunzător de către partea în cauză în concluziile documentului de inițiere a procedurii.

Plata standard a cheltuielilor nu este necesară în cazul acțiunilor civile în despăgubire în legătură cu procedurile penale, în cazul în care cererea se referă doar la condamnarea infractorului; în cazul în care se depune o cerere de despăgubire, chiar și cu titlu provizoriu, plata cheltuielilor este exigibilă dacă cererea este acceptată. Taxa variază între 62 EUR și 930 EUR, în funcție de natura și valoarea cauzei.

(Obligații de plată a cheltuielilor) – Fiecare parte trebuie să suporte costul actelor de procedură pe care le completează sau le solicită și să plătească pentru documentele necesare acțiunii, în cazul în care acest lucru este impus prin lege sau de către judecător (de exemplu, onorariile pentru avizele specialiștilor). În cazul în care partea este eligibilă pentru asistență judiciară, cheltuielile sunt suportate de stat.

În ceea ce privește plata standard a cheltuielilor, aceasta trebuie să fie efectuată de către partea care intră în cauză, depune recursul inițial sau, în cadrul procedurilor de executare silită, depune o cerere de cesiune sau vânzare.

Valoarea cauzei este indicată în concluziile documentului de instituire; o parte care modifică o cerere, depune o cerere reconvențională sau intervine în mod independent și astfel crește valoarea cauzei este obligată să plătească o taxă suplimentară.

(Criteriul de repartizare a cheltuielilor de judecată) - În conformitate cu principiul general prevăzut la articolul 91 din Codul de procedură civilă, judecătorul impune părții care cade în pretenții să ramburseze cheltuielile de judecată suportate de partea care obține câștig de cauză ca parte a hotărârii pronunțate în urma procedurii judiciare de către acesta.

Judecătorul are competențe discreționare în ceea ce privește cheltuielile de judecată și poate dispune plata parțială sau integrală a acestora, ținând seama de rezultatul general al litigiului. Acesta trebuie să țină cont de măsura în care este întemeiată pretenția în ansamblu. Decizia poate fi contestată.

Partea care cade în pretenții trebuie să restituie cheltuielile și onorariile avocatului părții care obține câștig de cauză, plus orice sumă achitată pentru specialiștii sau martorii-experti numiți de instanță, în cuantumul remunerației hotărâte de judecător. Partea care cade în pretenții este obligată, de asemenea, să acopere celelalte cheltuieli de judecată legate de desfășurarea procedurilor, care sunt plătite grefierului instanței împreună cu costul aferent notificării hotărârii judecătorești.

2 Ce presupune asistența juridică?

În sistemul juridic italian, instituția „asistenței judiciare”, pentru a asigura apărarea cetățenilor cu mijloace insuficiente și ale căror temeuri nu sunt vădit nefondate, a resortisanților străini care au reședința în mod legal în Italia în momentul în care are loc situația sau faptul care dă naștere unor proceduri judiciare, precum și a apatrizilor (articolul 119 din decretul prezidențial nr. 115/2002), implică scutirea acestor persoane de la obligația de a suporta anumite cheltuieli de judecată („*spese prenotate a debito*” sau taxe judiciare plătite în avans) și achitarea de către stat a altor cheltuieli de judecată.

În cazul în care există dreptul la asistență judiciară, anumite taxe sunt gratuite, iar altele sunt suportate de stat. Primele includ plata standard a cheltuielilor, costurile forfetare pentru notificări la cerere oficială, anumite taxe (taxe de registru, taxe ipotecare și de carte funciară) și taxele pentru eliberarea copiilor.

Statul suportă următoarele cheltuieli:

1. onorariile și cheltuielile avocatului;
2. cheltuielile de deplasare și cheltuielile suportate de judecători, funcționari și executori judecătorești pentru îndeplinirea atribuțiilor acestora în afara instanței;
3. cheltuielile de deplasare și cheltuielile suportate de martori, funcționarii instanței și martorii-experti, iar cheltuielile efectuate de aceștia din urmă în cursul îndeplinirii atribuțiilor lor sunt, de asemenea, rambursate;
4. costul publicării oricărui aviz juridic cu privire la hotărârea judecătorului;
5. costul notificărilor la cerere oficială;
6. alocațiile pentru îngrijirea copiilor.

Statul are dreptul la rambursare și, în cazul în care nu recuperează banii de la partea care cade în pretenții, poate solicita rambursarea de la partea eligibilă pentru asistență judiciară în următoarele cazuri:

1. în cazul în care beneficiarul obține câștig de cauză sau încheie o tranzacție judiciară și primește o sumă egală cu cel puțin sextuplul sumei aferente cheltuielilor de judecată sau
2. în cazul retragerii sau al clasării cauzei.

Există dispoziții speciale pentru asigurarea rambursării în cazul eliminării cauzei din registrul cauzelor sau în

cazul clasării cauzei ca urmare a neîndeplinirii sau a nerespectării cerințelor juridice de către părți.

3 Am dreptul la asistență juridică?

În procedurile civile și procedurile necontencioase (de exemplu, separarea legală, custodia copiilor sau hotărârile privind răspunderea părintească), cetățenii cu mijloace insuficiente au dreptul la asistență judiciară pentru a se apăra, cu condiția ca temeiurile acestora să nu fie în mod vădit nefondate.

Apatrizii și resortisanții străini cu ședere legală sunt tratați în același mod cu cetățenii, cu condiția ca șederea acestora în Italia să fie legală la data la care a avut loc situația sau faptul care dă naștere unei proceduri judiciare. Se pot califica, de asemenea, organizațiile non-profit sau asociațiile care nu sunt implicate în activități comerciale; prin urmare, sunt eligibile nu numai organizațiile caritabile non-profit sau organizațiile non-profit care oferă educație persoanelor sărace, care se califică deja în temeiul Legii nr. 217/90, ci și asociațiile consumatorilor și utilizatorii incluși în lista de la articolul 5 din Legea nr. 281/98.

În conformitate cu articolul 76 din Decretul prezidențial nr. 115/2002, pentru a se califica pentru asistență judiciară, solicitantul trebuie să aibă un venit anual impozabil, după cum se arată în cea mai recentă declarație fiscală, în cuantum de cel mult 11 493,82 EUR (Decretul ministerial din 16 ianuarie 2018 publicat în Monitorul Oficial nr. 49 din 28 februarie 2018).

Pragurile de venit sunt ajustate la fiecare doi ani prin ordinul Ministerului Justiției, în consultare cu Ministerul Economiei și Finanțelor (articolul 77 din Decretul prezidențial nr. 115/2002), pentru a ține seama de variațiile indicelui prețurilor de consum pentru familiile lucrătorilor și funcționarilor, identificate de ISTAT în cei doi ani anteriori.

În cazul în care partea în cauză locuiește cu un soț, un partener civil sau alți membri ai familiei, este luat în considerare venitul total obținut în aceeași perioadă de către fiecare membru al familiei, inclusiv cel al solicitantului.

În ceea ce privește persoanele coabitante al căror venit ar trebui adăugat la cel al solicitantului, pragurile de venit pentru procedurile penale sunt ridicate la 1 032,91 EUR pentru fiecare membru al familiei care locuiește împreună cu acesta.

Trebuie menționat faptul că pensia alimentară de divorț primită de solicitant trebuie să fie inclusă în scopul calculării sumei menționate la articolul 76, cu excepția cazului în care aceasta este plătită ca o sumă forfetară.

Veniturile obținute din activități ilicite au, de asemenea, un efect asupra eligibilității de a primi asistență judiciară, fiind clarificat faptul că auditarea veniturilor nu se poate baza pe proceduri automate și, în schimb, necesită o analiză a faptelor specifice fiecărui caz, excluzând astfel orice posibilitate de a atribui semnificație unei hotărâri judecătorești care nu este definitivă, în măsura în care aceasta dăunează prezumției de nevinovăție. Refuzul acordării de asistență în temeiul unei hotărâri judecătorești care nu este definitivă și din care se poate presupune existența unui venit obținut din activități ilicite este, astfel, ilegal (Curtea de Casație Penală, Camera a patra, Hotărârea din 20 februarie 2013, nr. 18591).

Excepție: numai veniturile personale vor fi luate în considerare atunci când cauza privește drepturile personale, sau în procedurile în cadrul cărora interesele solicitantului intră în conflict cu interesele celorlalți membri ai gospodăriei împreună cu care locuiește.

Eligibilitatea pentru asistență judiciară rămâne valabilă pentru toate etapele sau stadiile procedurilor; cu toate acestea, în materie civilă și administrativă, spre deosebire de materia penală, în cazul în care partea căreia i se acordă asistență pierde, aceasta nu poate utiliza asistența judiciară pentru a contesta hotărârea fără a fi solicitat din nou asistență respectivă.

În plus, eligibilitatea pentru asistență judiciară în cadrul procedurilor civile nu înseamnă că statul este responsabil pentru cheltuielile de judecată pe care clientul este obligat să le achite părții care obține câștig de cauză, deoarece cheltuielile și onorariile sunt doar cele datorate avocatului părții căreia i se acordă asistență, pe care statul, prin înlocuirea părții respective, se angajează să le achite, având în vedere situația financiară instabilă a acesteia și faptul că pretențiile acesteia nu sunt în mod vădit nefondate (a se vedea Curtea de Casație Civilă, Hotărârea nr. 10053 din 2012).

Cazuri specifice

Prin derogare de la pragurile de venit stabilite la articolul 76 alineatul (1) din Decretul prezidențial nr. 115/2002, următoarele persoane, în unele cazuri, pot beneficia de asistență judiciară:

1. părțile vătămate prin infracțiunile menționate la articolele 572, 583-*bis*, 609-*bis*, 609-*quater*, 609-*octies* și 612-*bis* din Codul penal și, în cazul în care acestea sunt săvârșite împotriva minorilor, infracțiunile menționate la articolele 600, 600-*bis*, 600-*ter*, 600-*quinqüies*, 601, 602, 609-*quinqüies* și 609-*undecies* din Codul penal, pot fi eligibile pentru asistență, inclusiv prin derogare de la pragurile de venit stabilite de lege (articolul 76, alineatul (4)-*ter*);
2. străinii minori neînsoțiți care fac obiectul acțiunilor în justiție în orice calitate au dreptul de a fi informați cu privire la opțiunea de a numi un consilier juridic de încredere, inclusiv prin intermediul tutorelui desemnat sau al unei persoane cu răspundere părintească în conformitate cu articolul 3 alineatul (1) din Legea nr. 184 din 4 mai 1983, cu modificările ulterioare, și să solicite, în temeiul legislației aplicabile, asistență judiciară în orice etapă sau fază a procedurii (articolul 76, alineatul (4)-*quater*);
3. copiii minori sau adulți care nu sunt autonomi din punct de vedere financiar și au pierdut un părinte ca urmare a uciderii acestuia de către soțul părintelui, indiferent de faptul dacă aceștia erau separați legal sau divorțați, de către partenerul civil al părintelui, chiar dacă parteneriatul civil s-a încheiat, sau de către o persoană cu care părintele are sau a avut o relație intimă, pe termen lung, care implică coabitarea, pot fi eligibili pentru asistență judiciară, inclusiv prin derogare de la pragurile legale de venit, prin aplicarea respectivei eligibilități, pe cale de excepție, procedurilor penale asociate și tuturor procedurilor civile care rezultă din infracțiunea în cauză, inclusiv procedurilor de executare silită (articolul 76 alineatul (4)-*quater*);
4. victimele unor acte de terorism sau acte similare sau supraviețuitorii acestora (articolul 10, alineatul 1, Legea nr. 206/204).

4 Poate fi obținută asistență juridică pentru toate litigiile?

După cum s-a menționat mai sus, în cadrul procedurilor civile și al procedurilor necontencioase (de exemplu, separarea legală, custodia copiilor sau hotărârile privind răspunderea părintească), cetățenii cu mijloace insuficiente au dreptul la asistență judiciară pentru a se apăra, cu condiția ca temeiurile acestora să nu fie în mod vădit neîntemeiate.

Există motive subiective de excludere de la asistență în cauză:

- solicitantul este o persoană condamnată prin hotărâre definitivă pentru infracțiuni asociate cu încălcarea normelor privind fraudele vizând impozitul pe venit și TVA-ul;
- solicitantul este asistat de mai mulți avocați, cu excepția unui avocat care a fost numit să participe la procedurile penale de la distanță în cazurile în care se aplică Legea nr. 11/1998.

Există, totuși, alte cazuri decât cele de mai sus, în care se poate presupune că solicitantul dispune de mijloace suficiente, și anume următoarele:

- în cazurile care implică transferul creanțelor și al dobânzilor altor persoane (cu excepția cazului în care transferul este efectuat ca plată a unor creanțe sau dobânzi preexistente);
- în cazul condamnării prin hotărâre definitivă pentru infracțiunile prevăzute la articolele 416*bis* din Codul penal și la articolul 291-*quater* din textul consolidat menționat în Decretul prezidențial nr. 43 din 23 ianuarie 1973, acestea fiind limitate la situațiile agravate în temeiul articolului 80 și al articolului 74 alineatul (1) din textul consolidat menționat în Decretul prezidențial nr. 309 din 9 octombrie 1990 și pentru infracțiunile comise prin exploatarea condițiilor identificate de articolul 416-*bis* menționat anterior sau în scopul facilitării activităților asociațiilor identificate prin articolul respectiv, veniturile sunt considerate a fi peste pragurile stabilite. Cu toate acestea, este permisă o probă contrară (Curtea Constituțională, Hotărârea nr. 139 din 2010).

5 Există o procedură specifică pentru urgențe?

Nu există o procedură specifică pentru situații de urgență. Cu toate acestea, trebuie evidențiat faptul că, în conformitate cu articolul 126 din textul consolidat, consiliul baroului poate, în termen de 10 zile de la depunerea sau primirea cererii de către acesta din urmă și în cazul în care sunt îndeplinite cerințele, să acorde în mod

provizoriu solicitantului asistență judiciară în avans.

6 De unde pot obține formularul de cerere privind asistența juridică?

În cadrul procedurilor civile, cererile de asistență judiciară, redactate utilizând metodele și având conținutul prevăzut la articolele 79 și 122 din textul consolidat, trebuie depuse sau trimise prin scrisoare înregistrată consiliului baroului și numai de către solicitant sau avocatul solicitantului.

Nu este clar faptul dacă scrisoarea înregistrată necesită confirmare de primire; prin urmare, aceasta nu este considerată o condiție de eligibilitate, ci este la discreția solicitantului.

Formularele de cerere sunt disponibile de la oficiile consiliului baroului.

Cererile de asistență judiciară în cadrul procedurilor civile trebuie depuse la oficiul consiliului baroului competent în ceea ce privește:

- locul în care se află judecătorul care se va pronunța în cadrul procedurilor pendinte;
- locul în care se află judecătorul competent să se pronunțe asupra fondului cauzei, în cazul în care procedurile sunt încă pendinte;
- locul în care se află judecătorul care a emis hotărârea atacată, în cazul unui recurs la Curtea de Casație, Consiliul de Stat sau Curtea de Conturi.

Cererea în temeiul articolului 78 din Decretul prezidențial nr. 115/2002 este admisibilă numai în cazul în care este semnată de solicitant. Semnătura trebuie legalizată de către avocat sau utilizând procedurile stabilite la articolul 38 alineatul (3) din Decretul prezidențial nr. 445 din 28 decembrie 2000.

7 Ce documente trebuie depuse cu formularul de cerere privind asistența juridică?

Cererea, semnată de solicitant, trebuie să fie efectuată pe hârtie obișnuită (neștampilată) și trebuie să indice următoarele (articolul 79 din decretul prezidențial sus-menționat):

- cererea de asistență judiciară
- datele personale și codul fiscal al solicitantului și al membrilor gospodăriei acestuia
- o declarație a veniturilor obținute în anul anterior cererii (declarație pe proprie răspundere)
- angajamentul de a notifica orice fluctuații semnificative ale veniturilor în sensul eligibilității pentru asistență
- dacă respectiva cauză se află deja pe rol
- data următorului termen de judecată
- datele și domiciliul contrapărții
- temeiurile de fapt și de drept pentru aprecierea temeiului cererii înaintate
- mijloace de probă (documente, date de contact, declarații ale martorilor, avize ale specialiștilor etc., care trebuie să fie anexate în copie).

8 Unde trebuie depusă cererea de asistență juridică?

După cum s-a menționat mai sus, cererile de asistență judiciară pentru proceduri civile trebuie depuse la oficiul consiliului baroului care este competent în ceea ce privește:

- locul în care se află judecătorul care se va pronunța în cadrul procedurilor aflate în curs de desfășurare;
- locul în care se află judecătorul competent să se pronunțe asupra fondului cauzei, în cazul în care procedurile sunt încă pendinte;
- locul în care se află judecătorul care a emis hotărârea atacată, în cazul unui recurs la Curtea de Casație, Consiliul de Stat sau Curtea de Conturi.

În ceea ce privește procedurile penale, cererile trebuie prezentate judecătorului care se va pronunța asupra cauzei aflate pe rol, fiind clarificat faptul că, în cazul în care cauza se află pe rolul Curții de Casație, competența aparține judecătorului care a emis hotărârea atacată (articolele 93 și 96 din decretul prezidențial sus-menționat).

Cererile trebuie prezentate grefierului instanței în care se află judecătorul care se va pronunța în cadrul procedurii, de către solicitant sau de către avocatul solicitantului, sau pot fi transmise grefierului prin scrisoare înregistrată.

În cazul în care solicitantul este reținut sau arestat, cererile pot fi primite de către directorul penitenciarului sau de către un ofițer al poliției judiciare.

Nu mai este posibilă depunerea cererilor în timpul unei audieri.

9 Cum pot afla dacă am dreptul la asistență juridică?

O copie a documentului prin care consiliul baroului aprobă, respinge sau declară inadmisibilă cererea va fi trimisă solicitantului și judecătorului.

După depunerea cererii, consiliul baroului:

- va evalua temeiul cererii înaintate și măsura în care au fost îndeplinite condițiile de eligibilitate,
- va emite una dintre următoarele hotărâri în termen de 10 zile:
  - acceptarea cererii
  - inadmisibilitatea cererii
  - respingerea cererii
- transmite o copie a hotărârii solicitantului, judecătorului competent și agenției de administrare fiscală, pentru a verifica veniturile declarate.

În cazul în care consiliul baroului respinge sau declară inadmisibilă cererea, aceasta poate fi înaintată judecătorului care audiază cauza, care va emite ulterior o hotărâre sub forma unei ordonanțe. Termenul-limită este obligatoriu.

După finalizarea verificărilor, judecătorul va emite o ordonanță motivată prin care declară cererea inadmisibilă, sau prin care o acceptă sau o respinge.

În momentul emiterii acesteia, grefierul instanței va notifica solicitantul cu privire la ordonanță.

Cu toate acestea, în cadrul procedurilor penale, judecătorul trebuie să emită o ordonanță în termen de 10 zile de la data depunerii sau primirii cererii.

10 Ce ar trebui să fac în cazul în care îndeplinesc condițiile pentru a primi asistență juridică?

-

11 În cazul în care îndeplinesc condițiile pentru a primi asistență juridică, cine îmi va alege avocatul?

Solicitanții cărora li se acordă asistență judiciară pot numi un avocat din listele de avocați care acordă asistență judiciară întocmite de consiliile barourilor din districtul Curții de Apel în care se află judecătorul competent să se pronunțe asupra fondului cauzei sau judecătorul care se va pronunța în cadrul procedurilor aflate în curs de desfășurare.

Solicitanții cărora li se acordă asistență judiciară pot numi, de asemenea, un martor-expert, în cazul în care acest lucru este permis de lege.

În cazul în care cauza se află pe rolul Curții de Casație, avocatul va fi ales din listele întocmite de consiliile barourilor din raza teritorială a Curții de Apel în care se află judecătorul care a pronunțat hotărârea atacată.

Lista avocaților care acordă asistență judiciară cuprinde specialiști care au depus cereri pentru a fi incluși pe lista respectivă și dețin calificările necesare pentru a susține o apărare.

Consiliul baroului ia decizia de a include avocați pe listă pe baza aptitudinilor acestora, a experienței profesionale

dobândite de aceștia pe parcursul unei perioade de cel puțin șase ani și a faptului că nu au făcut obiectul unor măsuri disciplinare.

Avocații pot fi excluși din listă oricând. Aceasta este reînnoită în fiecare an și pusă la dispoziția publicului în cadrul tuturor oficiilor judiciare din district.

Avocații care reprezintă partea căreia i s-a acordat asistență trebuie să solicite notificarea că procedurile au fost întrerupte în cazul în care acestea sunt eliminate de pe lista cauzelor pe motivul inacțiunii părților (în temeiul articolului 309 din Codul de procedură civilă). Nerespectarea acestei obligații este o problemă disciplinară.

12 Asistența judiciară acoperă toate cheltuielile de judecată?

Beneficiarii asistenței judiciare (articolul 107 din decretul prezidențial sus-menționat) sunt scutiți de obligația de a plăti anumite cheltuieli de judecată, iar altele sunt achitate de stat, astfel cum se prevede la articolul 131 din Decretul prezidențial nr. 115/2002. Asistența acoperă toate cheltuielile cu procesul cerute de lege, inclusiv numirea unui martor-expert care acționează în numele solicitantului. Cu toate acestea, aceasta nu acoperă costul consultărilor extrajudiciare.

Cheltuielile și onorariile datorate avocatului solicitantului sunt plătite de judecător la sfârșitul fiecărei etape sau faze a procedurii și, în orice caz, la încetarea numirii.

Cheltuielile și onorariile sunt, de asemenea, plătite asistentului judecătorului și oricărui martor-expert care acționează în numele solicitantului.

Beneficiarul și părțile implicate, inclusiv procurorul, sunt notificate și pot contesta ordinul de plată.

Avocatul solicitantului, asistentul judecătorului și martorul-expert care acționează în numele solicitantului nu pot solicita sau primi de la clientul acestora alte remunerații sau despăgubiri decât cele prevăzute de lege. Orice acord în sens contrar este nul și neavenit și orice încălcare a acestei interdicții reprezintă o abatere disciplinară gravă.

În cazul acțiunii civile introduse în legătură cu procedurile penale, cheltuielile cu procesul sunt reglementate de articolul 108 din textul consolidat. În linii mari, totuși, eligibilitatea pentru asistență judiciară conferă beneficiarului aceleași drepturi cu cele care fac obiectul normelor generale.

13 În cazul în care îndeplinesc condițiile pentru a primi doar asistență juridică parțială, cine va suporta restul costurilor?

Normele privind asistența judiciară nu prevăd asistența parțială.

14 Asistența juridică acoperă, de asemenea, cheltuielile legate de căile de atac?

Eligibilitatea acoperă toate stadiile și etapele procedurilor și orice proceduri derivate sau conexe în alt mod (precum executarea silită).

Cu toate acestea, în cazul în care partea căreia i s-a acordat asistență pierde, aceasta nu poate utiliza asistența judiciară pentru a contesta hotărârea, în afară de cererile de despăgubire în legătură cu procedurile penale.

15 Asistența juridică poate fi retrasă înainte de încheierea procesului (sau chiar revocată după proces)?

În cazul în care există modificări în ceea ce privește veniturile beneficiarului în timpul procedurilor care au un efect asupra eligibilității acestuia pentru asistență judiciară, judecătorul care se pronunță în cadrul procedurii va retrage asistența.

Judecătorul care se pronunță în cadrul procedurii poate, de asemenea, să retragă asistența judiciară în orice moment în cazul în care rezultă că nu au fost îndeplinite criteriile de eligibilitate sau că partea în cauză a

acționat sau a reacționat cu rea-credință sau cu neglijență gravă.

Retragerea intră în vigoare din momentul în care a fost verificată modificarea venitului, iar în alte cazuri este retroactivă și necesită recuperarea sumelor plătite de stat.

În cazul descoperirii unui fals în declarații, oficiul financiar solicită retragerea asistenței și transmite probele procurorului responsabil cu inițierea oricărei proceduri penale care rezultă din aceasta.

Verificările îndeplinirii în continuare a criteriilor de eligibilitate pot fi repetate în timpul procedurilor la cererea autorităților judiciare sau la inițiativa oficiilor financiare.

În cazul în care s-a comis fals în declarații cu privire la venituri, acest lucru presupune o pedeapsă cu închisoarea cuprinsă între un an și cinci ani și o amendă cuprinsă între 309,87 EUR și 1 549,37 EUR. Pedeapsa sau amenda se mărește în cazul în care falsul în declarații a avut drept rezultat obținerea sau obținerea în continuare a asistenței judiciare de către solicitant.

Condamnarea are ca rezultat retragerea retroactivă a asistenței și recuperarea sumelor plătite de stat de la infractor (a se vedea articolul 136 din decretul prezidențial sus-menționat).

16 Pot contesta decizia prin care mi s-a refuzat cererea de asistență juridică?

În cazul în care consiliul baroului competent respinge cererea de asistență judiciară sau o declară inadmisibilă, solicitantul poate prezenta din nou cererea judecătorului care se pronunță asupra cauzei, care ulterior se va pronunța sub forma unei ordonanțe.

Cu toate acestea, în cadrul procedurilor penale, articolul 99 din decretul prezidențial stabilește că solicitantul sau avocatul solicitantului poate înainta un recurs președintelui Curții sau președintelui Curții de Apel de care aparține judecătorul care a respins cererea în termen de 20 de zile de la notificarea respingerii cererii.

■ Ultima actualizare: 06/12/2023

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.